Tisztelt Hallgatóság, kedves kollégák!

Dr Kovács Máté professzor úrra emlékezünk születésének 120. évfordulóján. Hatvannégy éve annak, hogy e földi világból eltávozott közülünk a másvilágra. Alkotó ereje teljében, 1972 augusztusában a Könyvtáros Egyesületek Nemzetközi Szövetsége budapesti ülése idején ragadta el a halál. Nem csak tanítványai, hanem a magyar könyvtáros szakma egésze pótolhatatlan veszteségként élte meg távozását. Tanítványaként, tisztelőjeként gondolok vissza arra az időszakra, amikor az Eötvös Loránd Tudomány Egyetem Könyvtártudományi Tanszékén tanulhattam, amelyet Kovács Máté Professzor úr vezetett, kiváló tanárok élén.

Hálát adok a Jóistennek, hogy sok nehézséggel teli fiatalságom után, kanyargós pályámon oda jutottam, hogy a Professzor úr tanítványa lehettem.

Messziről kezdtem az utat.

A hatvanas évek elején az Ócsa-Felsőbabádi Állami Gazdaságba kerültem férjemmel, ő ott kapott állást, én két kisgyerekkel a családot gondoztam. Hamar megtaláltam a gazdaság kis könyvtárát, a „kultúrban" helyezkedett el, egy kis szekrény volt mindössze. Én úgy gondoltam, hogy több kellene itt a dolgozóknak, és az igazgatóhoz fordultam javaslatommal, aki hamarosan engedélyt adott nekem könyvek beszerzésére. Kerestem kapcsolatokat is, többek között a Pest megyei SZMT szakszervezeti könyvtárát, ahonnan kérésemre hamarosan szép könyvcsomagokat kaptam. Több könyvesszekrényt is vásároltunk, olvasósarkokat alakítottunk ki.

Amikor megtudtam, hogy a Könyvtártudományi és Módszertani Központban könyvtáros tanfolyamokat tartanak, sürgősen jelentkeztem. Fel is vettek, el is végeztem. A vizsgáztató Papp István, az oktatási osztály vezetője látva a diplomámat, azt tanácsolta, hogy végezzem el a hároméves kiegészítő szakot az ELTE Könyvtártudományi Tanszékén. Dr Szabó Sándor tanár úr készségesen segített a felvételnél, amikor megkerestem. El is kezdtem levelező szakon a tanulmányaimat. Minden erőfeszítésem arra irányult, hogy minél többet tudjak meg a könyvtárak szervezéséről, az állomány értékes gyarapításáról, az olvasók minél jobb ellátásáról. 1968-ban sikeresen végeztem el a könyvtár szakot, és megkaptam a diplomát.

A tanulmányi évek alatt, ha csak tehettem, minél több egyetemi előadásra elmentem, különösen nagy hatással voltak rám Kovács Máté professzor úr előadásai.

Tudása, az a hatalmas élet- és emberismeret, amellyel rendelkezett, nemcsak a hallgatóság figyelmét kötötte le teljesen, hanem nyugodtan mondhatom, hogy engem csodálattal töltött el. Nemcsak szakmai tudnivalókkal gazdagította a tudásunkat, hanem azokat az ismereteket is átadta, amelyeket pályafutása során szerzett.

Kovács Máté professzornak a párizsi Sorbonne-on végzett tanulmányaiból szerzett tudásanyag, a világjáró kőrútján tapasztaltak mind megjelentek az előadásaiban. Hallgatóiként olyan tudással gazdagodtunk, amelyek mély nyomot hagytak bennem, és nemcsak a könyvtári munkában, hanem az élet más területein is hasznosíthattam.

Abban az időszakban, amikor Kovács Máté a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium államtitkáraként a művelődéspolitika és a köznevelés újjászervezésén dolgozott, neki volt köszönhető a nyolcosztályos általános iskolai oktatás bevezetése, a dolgozók iskoláinak megszervezése, az iskolán kívüli népművelés intézményrendszerének megalapozása és a korszerű vidéki közművelődési könyvtárhálózat kiépítésének kezdeményezése.

1949-ben a debreceni Egyetemi Könyvtár igazgatójává nevezték ki, 1949-től 1956. október l-ig töltötte be ezt a hivatalt. Ez időszak alatt a debreceni Egyetemi Könyvtár nemzeti könyvtári rangú intézménnyé emelkedett. Kovács Máté a debreceni Egyetemi Könyvtár igazgatójaként vált a hazai könyvtárügy vezéregyéniségévé. Tagja volt az Országos Könyvtári Tanácsnak,

majd ő töltötte be az Országos Könyvtárügyi és Dokumentációs Tanács elnöki tisztét. Debreceni igazgatósága alatt évekig irányította az MTA Könyvtárának munkáját is.

1956-ban meghívást kapott az Eötvös Loránd Tudományegyetem Könyvtártudományi Tanszékének vezetésére, ahol másfél évtizeden át irányította az egyetemi szintű könyvtáros képzést, és tanította a jövendő könyvtárosok százait, amelynek én is egyik szerencsés tagja lehettem.

Professzorsága idején fokozatosan újjászervezte, átalakította a képzés tananyagát, tantervét, az oktatás metodikáját. Nagyobb hangsúlyt fektetett a képzés gyakorlati jellegére, a korszerű szakirodalmi tájékoztatás igényeinek megfelelő módszerek bevezetésére.

Kovács Máté professzor úr életének vezérlő elve volt, hogy hogy minél több ember képezze magát, vegye igénybe a könyvtári szolgáltatásokat. Halálának tizedik évfordulóján az emlékére tartott tudományos ülés előadásait „Kovács Máté emlékkönyv" címen 1983-ban adta közre a Magyar Könyvtárosok Egyesülete. Emlékezve Professzor úrra hálával töltött el, hogy az Egyesület akkori elnökeként hozzájárulhattam a kiadvány megjelentetéséhez, amely tartalmazza Kovács Máté tudományos, szakirodalmi munkásságának bibliográfiáját, több mint 300 cikkének, tanulmányának címadatait is.

Végezetül. szeretném megköszönni a Kovács Máté Alapítvány kuratóriumának, hogy a Kovács Máté emlékének ápolásáért plakettel engem ajándékoznak meg. Az Alapítvány a Professzor úr lányának, Dr. Kovács Ilonának – akivel a MKE elnökségében is együtt dolgoztam – kezdeményezésére jött létre. Ezt a díjat megtiszteltetésnek élem meg, és még mélyebbé teszi emlékezésemet Kovács Máté professzor úrra és tanításaira.

Köszönöm a figyelmüket.